

21de Februar 1702, at ikke blot Gaarde, men ogsaa Huse, Boliger og Grunde vare Fæstetvang undergivne, hvilket den senere Lovgivning og de Retslærde synes at have overset — at Loven af 9de Marts 1872 som bekendt har indskrænket denne Fæstetvang til Huse med et Tilliggende af 2 Tønder Hartkorn eller derover, men — at Flertallet imidlertid maa anse det for „formaaletstjenligt“, at Fæstetvungen udvides saaledes som anført i det foreliggende Lovforslags § 1. Det antages altsaa, at Lovgivningsmagten i Ubefindighed har berøvet Husmandsklassen et Gode ved i 1872 at ophæve den Fæstetvang paa Huse, som da bestod i Kraft af Forordningen af 21de Februar 1702, og nu vil man gjøre Ubefindigheden god igjen ved det foreliggende Forslag. Hertil kunde det i og for sig være tiltrækkeligt at svare, at, selv om Forordningen af 21de Februar 1702 virkelig hjemlede Fæstetvang for Huse, saa var denne i hvert Fald bortfalden længe før 1872, hvilket ogsaa maatte være Folkethingsubvalget bekendt om ikke andersteds fra saa fra Side 123 i Bangs ovennævnte Forslag til Landboreformen, som det selv henviser til i sin Betænkning. Da det imidlertid er hine Udtalelser af en tidligere Indenrigsminister om Forordningen af 21de Februar 1702, der i det andet Thing har fremkaldt en saa mærkelig Tilbøielighed til Fæstetvangens Udbredelse, og da disse Udtalelser ogsaa vides at være benyttede paa Møder ude i Landet til at bibringe Fæste- og Leiehusmandsklassen den Tro, at den ved Tidernes Ugunst har tabt et Gode i Fæstetvungen, som egentlig var den tilfikkret ved Lovgivningen, har dette Udvalgs Flertal troet ikke at burde undslaa sig for at paavise, hvad der iøvrigt ogsaa tidligere er bleven gjort opmærksom paa, at Indenrigsminister Bangs Udtalelser om Forordningen af 1702 i hans Reformforslag af 1849 bero paa en viensynlig Misforstaaelse. I de nævnte Forslag findes der efter en Bemærkning om, at Landsloven vistnok forudsatte, at Bøndergaarde vare Fæste-

tvang undergivne, men dog ikke utryffeligt omtaler dette, først følgende Udtalelse Side 100:

„Forordningen af 21de Febr. 1702 om Bornedskabets Ophævelse tilkjendegav imidlertid tydeligere, hvad Loven havde forudsat. Det hedder nemlig i Post III. Nr. 1, der gaar ud paa at flikke de tidligere Borneede for, at Bornedskabets Ophævelse ei skulde betage dem deres Ret som Fæstere:

„De Bønder som med Hustru og Børn bebo Gaarde eller Huse eller Boliger paa Nogens Gods i bemeldte Provindsler, hvor de ere fødte, eller unge Karle, som Gaarde, Huse eller Boliger have eller bekomme i Fæste og holde Bygningen forsvarligen vedlige efter Loven o. s. v. . . ., skal nyde, bruge og beholde de Bøndergaarde, Huse eller Boliger, de nu besidde og i Brug have eller herester i Fæste bekomme, med lige Ret og Frihed deres Livstid ligesom andre frie Fæstebønder i de andre Provindsler, hvor de ikke ere Borneede. Handler Nogen derimod, skal han betale i Straf 20 Rdlr. af hver Tønde Hartkorn o. s. v.“

„Der handles her ei alene om de i Diebliffet vørnede Fæstere, at de skulle beholde deres Fæste paa Livstid, efter at deres Kvalitet som Borneede bortfaldt, men ogsaa om de Gaarde, Huse og Boliger, som de senere i Fæste bekomme, at de skulle have lige Ret og Frihed deres Livstid som i de andre Provindsler; og dette kongelige Tilfagn vilde savne al Betydning, naar det stod til Godseteren at unddrage sig samme ved ei at give Gaarden i Fæste, men leie den ud paa Aaremaal. Tilfagnet kan kun faae en fornuftig Betydning, naar Gaardene skulle alle gives i Fæste; thi først da faar det en Betydning, at det tilfages som en for den hele Fremtid vedblivende Ret, at Fæstet som før skulde vare deres Livstid.“